

Memòria anual de les activitats de la Societat d'Onomàstica (2022)

La Societat d'Onomàstica (SdO) fou fundada l'any 1980 pel professor Dr. Enric Moreu-Rey juntament amb diversos col·legues universitaris i estudiosos locals, especialment del Camp de Tarragona. Té personalitat jurídica pròpia i és inscrita des del dia 2 d'octubre del 1980 en el Registre Provincial d'Associacions de Barcelona, secció 1a, amb el número 4836. El domicili social és al carrer de la Diputació, 276, principal, 08009, Barcelona.

L'objecte de l'entitat és, principalment, el foment de l'inventari i l'estudi dels noms propis (de persona i de lloc) i facilitar-ne la publicació; l'assessorament a persones interessades a fer estudis en aquest camp; i l'organització de col·loquis sobre onomàstica catalana.

Actualment, les activitats principals de la SdO són: a) la celebració de col·loquis i jornades d'onomàstica; b) la publicació de la revista *Noms*, l'anuari *Onomàstica* i d'estudis monogràfics en la col·lecció *L'Estralla*; i c) l'assessorament en temes d'onomàstica.

La SdO és una entitat adherida de l'Institut d'Estudis Catalans (17-X-2016), i també compta amb el suport de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, del Gabinet d'Onomàstica de la Universitat de les Illes Balears i el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

1. Elecció de la nova junta directiva

El 26 de febrer de 2022 se celebraren, a la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona, coincidint amb l'Assemblea General de socis, les eleccions a Junta Directiva. I el dia 7 de març de 2022 quedà constituïda la nova junta, formada per les vocals Rosa Maria Anglès, Òscar Bagur, Andreu Beltran, Fèlix Bruguera, Ventura Castellvell, Javier Giralt, Maribel Guardiola, Maite Mollà, Eugeni Perea, Assumpció Rehues, Joan Tort, Sílvia Veà; César López, tesorero; Mar Batlle, secretària general; Enric Ribes, vicepresident; i Pere Navarro, president.

Pressupost de l'any 2022

Entrades:

Quotes de socis: 5.855,00 €; subvenció de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, 3.000,00 €; per la venda de publicacions de l'entitat, 1.746,00 €. Total entrades: 10.601,95

Sortides: Publicacions periòdiques: Noms, 17 (maquetació), 967,27€; Noms, 18 (maquetació) + Anuari, 8 (maquetació + correcció), 2.049,29€; Noms i Anuaris impreses i enviament, 1.995,04 €; Despeses financeres, 524,5 €; Aportació al projecte OnCat: 1.000; RACO, 1.466,25; Assegurança anual, 261,28 €; Manteniment web, 484, €. Total sortides: 8.747.63€.

Ingressos, 2022: 10.601,95€.; despeses, 8.747,63 €.

Romanent a la Caixa d'Enginyers de Barcelona a 31-XII-2022: 1,854.32 €

Altes i baixes de socis

Durant el present exercici s'ha produït el següent moviment de socis: Baixes per impagament: 12; Baixes voluntàries: 2; Baixes per defunció: 3; Altes: 12.

Actualment, el nombre de socis en actiu és de 231.

Calendari d'activitats

COL·LOQUIS I CONGRESSOS

Els dies 6, 7 i 8 de maig de 2022 es va dur a terme el [47è col·loqui de la Societat d'Onomàstica, a la Conca de Tremp i la Terreta](#), amb el suport de l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya. Van intervenir-hi:

Miquel Parella: "Explotacions de la Base de noms geogràfics de l'ICGC sobre toponímia pallaresa"; Joan Tort: "Paraules i universos. Un recorregut pels paisatges de la Conca i de la Terreta a través dels seus noms de lloc"; Ventura Castellvell: "Rafael de la Torre i la toponímia de la Conca de Tremp"; Antoni Jaquemot Ballarín: "Topònims preromans de les Conques de Tremp (Deçà, Dellà, Gavet) i de la Terreta"; Jordi Mir Parache: "Renoms i malnoms de la Conca de Tremp fa 50 anys"; Antoni Garcia Osuna: "Isona, 1890: anàlisi onomàstica del cens electoral"; Josep M. Bertran Comellas: "La recepció de la toponímia preromana prepirinenca dins la documentació medieval"; Núria Garcia Quera: "Els topònims començats en Est- i la seva etimologia"; Joan Anton Rabella: "Els estudis de toponímia de la vall de Boí, un cas excepcional"; Xavier Magrinyà Vendrell: "El terme municipal dels Pallaresos a través de la toponímia"; Fèlix Bruguera i Joan Tort:

“El territori i el paisatge del terme municipal d'Osor (Guilleries, la Selva) a partir de la seva toponímia”; Pau Tomé Dessy: “La georeferenciació toponímica com a clau per a l'estudi del medi natural i la seva problemàtica. El massís de Montserrat com a cas d'estudi”; Mar Font Martí: “Consideracions sobre el sufix col·lectiu botànic -au en la toponímia (pre)pirinenca de la Gascunya comengesa. Aproximació a les dades de l'enquesta de Sacaze (1887)”; Jesús Bernat i Ventura Castellvell: “Instruccions de Joan Coromines per a la notació fonètica de l'Onomasticon Cataloniae (1956)”; José Enrique Gargallo i Mar Batlle: “El projecte de la digitalització de l'Onomasticon Cataloniae;” Glòria Francino: “Noms de la Terreta: Espluga de Serra i voltants”; Xavier Planas, Àurea Ponsa, Joan Tort i Jordi Corominas: “Valorització de les dades toponímiques en el treball de planificació d'una campanya de reconeixement geològic i geomorfològic. La conca baixa del barranc d'Esplugafreda (la Terreta, Pallars Jussà) com a cas d'estudi”; Albert Santasusagna i Joan Tort: “De la Terreta a la Ribagorça. Contribució al coneixement de la hidronímia del Prepirineu Central”; César López Leiva: “Una aproximació taxonòmica a la (sin)fitotoponímia de la Terreta. Paral·lelismes amb els topònims vegetals del Sistema Ibèric peninsular”; Lluís Colomé: “La toponímia dels antics termes de Sapeira, Espluga de Serra i Castissent. Primers resultats d'una recerca d'urgència basada en fonts orals (2017-2022)”.

Els dies 27, 28 i 29 de juny, a la ciutat de Lleida se celebrà el Primer Congrés *Toponomasticon Hispaniae*. Hi participaren entre d'altres consocis Mar Batlle, Emili Casanova, J. Enrique Gargallo, Javier Giralt, Maite Mollà, Joan Anton Rabella, Javier Terrado, Michel Sauvart, Robert Pocklington.

Dins les IV Jornades d'Estudis d'Almassora el 21 i el 22 d'octubre, el nostre consoci Jesús Bernat va parlar sobre la toponímia de vora mar i la talassonímia de la costa almassorina en la intervenció titulada Toponímia costanera d'Almassora.

Els dies 18 i 19 de novembre de 2022 va tenir lloc la XV Jornada d'Onomàstica organitzada per l'AVL, celebrada a Alcoi, en la qual van intervenir entre d'altres Mar Batlle, Jesús Bernat amb la conferència “De retolacions excursionistes i toponímia” i Maite Mollà, que va presentar els fullets de toponímia municipal de l'Alcoià i del Comtat i les Actes de la XIV Jornada d'Onomàstica - 48é Col·loqui de la Societat d'Onomàstica.

CONFERÈNCIES

El 12 de febrer Emili Casanova va parlar sobre “Sanchis Guarner i l'estudi de l'onomàstica i la dialectologia” en el Simposi Manuel Sanchis Guarner.

El 4 de març, al Saló del Llaurador de Caixalmassora, Jesús Bernat Agut va parlar sobre les partides del terme d'Almassora i el seu reg.

El 5 d'octubre de 2022, a l'Aula Magna de la Universitat de València (Centre Cultural la Nau), el nostre consoci Vicent Rosselló pronuncià la conferència sobre "Geografia, Toponímia i Dialectologia, Ciències de la Terra". I seguidament Mar Batlle va presentar el *Manual per a l'elaboració de reculls d'onomàstica*, publicat per la SdO. I al final de la tarda, els consocis Maite Mollà i Jesús Bernat, en representació dels toponimistes valencians que, coordinats per Emili Casanova i el mateix Vicent Rosselló, s'havien format al Mestratge de Toponímia (1991-92) o al Postgrau de Toponímia i Onomàstica (2010-2011), li van fer entrega d'una placa amb la següent inscripció: "Dels toponimistes valencians, en agraïment al professor Rosselló, per 50 anys de mestratge i de compromís amb la terra i els noms. "

El 7 d'octubre de 2022, a les 19h, el nostre president, Pere Navarro, va dur a terme la conferència "Els estudis d'onomàstica a la comarca del Priorat", organitzada pel Castell de Falset-Museu Comarcal, emmarcada en les Jornades Europees de Patrimoni; duta a terme al Castell de Falset-Museu Comarcal.

El 5 de novembre el nostre consoci Ventura Castellvell va parlar sobre els noms dels carrers de Ginestar, a la Ribera d'Ebre, en la conferència titulada "Tradició, política i poder en els noms dels carrers de Ginestar entre els segles XVI i XXI".

El 21 de desembre de 2022, el nostre president, Pere Navarro, va dur a terme la conferència "El costum d'anomenar-ho tot", sobre onomàstica, organitzada per l'Ajuntament de la Selva del Camp, a la sala Santa Llúcia d'aquella localitat.

PRESENTACIONS DE LLIBRES

Dimecres 27 d'abril, a la sala Hortensi Güell (Centre de Lectura de Reus), Eugeni Perea Simón va presentar el llibre *Alguns noms d'Alforja i del Baix Camp*, de Miquel S. Jassans.

Dilluns 26 de setembre, a les 18 hores, a l'ajuntament d'Almassora, va tenir lloc la presentació del llibre *Toponímia d'Almassora. Patrimoni, paisatge i territori*, que compta amb diversos articles dels consocis Vicent Rosselló, Ferran Guardiola i Jesús Bernat.

El 19 de novembre Mar Batlle va presentar el *Manual per a l'elaboració de reculls d'onomàstica* a la XV Jornada d'Onomàstica de l'AVL celebrada a Alcoi els dies 18 i 19 de novembre de 2022.

El 22 de desembre de 2022, Joan Anton Rabella i Pere Navarro van presentar el llibre *Onomàstica del terme municipal de Torredembarra*, de Carme Miquel i Solé i de Ramon Pere Anglès, al pati del Castell de Torredembarra.

Publicacions de la Societat d'Onomàstica

NOMS. S'han publicat els números 17 i 18, disponibles a l'adreça: <https://www.onomastica.cat/noms>

ANUARI de la Societat d'Onomàstica. Durant el 2022 s'ha publicat el número 8 (2022). Tots els números de l'Anuari de la SdO es troben en obert a l'adreça: <https://raco.cat/index.php/Onomastica/>

L'ESTRALLA. Durant l'actual exercici han estat publicats els següents volums:

Llengua, dialecte i frontera al nord del país, edició de Joan Peytaví Deixona & Jérémy Sardà. L'Estralla, 9. Barcelona/Perpinyà: Societat d'Onomàstica & PUP, 2022, 431 p.

Taula: Presentació; Ponència inaugural a càrrec de Joan Peytaví Deixona: *Catalunya del Nord, Catalunya Nord, Comtats, Rosselló, Roussillon, Pyrénées-Orientales, Catalogne languaise, Pays Catalan, etc. Assaig sobre la denominació de l'espai septentrional català*.

Onomàstica al nord de Catalunya

Patronímia nord-catalana: Aymat Catafau "Sur un usage original des Comtés nord-catalans médiévaux: des noms de villages comme noms de baptême masculins et féminins (XIIe-XVe siècle)"; Ventura Castellvell "El fogatge de 1515 a la Cerdanya"; Àngela Buj Alfara & Jesús Bernat Agut "Lingüistes pel carrer" a la Catalunya Nord; Miquel Sitjar i Serra "L'antropònim masculí *Nuri*. Història, evolució i pervivència"; Pep Vila "Noms de les persones que intervenen en representacions amateurs de tres peces de teatre religiós popular a la Catalunya del Nord (segle XIX)".

Toponímia nord-catalana: Xavier Planas Batlle, Joan Tort Donada, Jordi Corominas Dulcet & Pere Navarro Gómez "Els noms del tipus *guill* de la Costa Vermella i de la marina empordanesa com a clau per al reconeixement d'indrets amb aixaragallaments als territoris catalans"; Antoni Jaquemot "Consideracions sobre els noms antics dels rius Tec i Tet"; Renada-Laura Portet "Substrats preindoeuropeus nord-catalans i alguns de berbers amb parentiu evident; Marcel Deloncà "Anthroponymie et toponymie à Villelongue-de-la Salanque (Roussillon) XVe-XVIIe siècles"; Andreu Balent "El Roc del Castelló, La Tor de Querol (Cerdanya)".

Onomàstica i fronteres

Núria Garcia-Quera "Proposta etimològica del segment *-ull* del topònim Talteüll"; Sílvia Veà Vila "Topònims de frontera. El cas dels municipis veïns de Vinebre i la Torre de l'Espanyol (Ribera d'Ebre)"; Vicent Terol i Reig "La toponímia de la frontera: la delimitació de termes de Villena (Corona de Castella) i Biar (Regne de València) en 1494"; César López Leiva & Joan Tort i Donada "Toponímia i fronteres biogeogràfiques a La Rioja. Els noms de lloc com a eina per a la diferenciació dels paisatges vegetals"; Míriam Almarça París & Alà Baylac Ferrer "Els noms de carrers de Perpinyà i Andorra: tipologia, comparació, caracterització de dos espais fronterers catalans"; Josep Marqués Meseguer "Jordi Pere Cerdà pam a pam. Relats d'una toponímia

autobiogràfica i literària”; Irene Muñoz i Pairet “L’espai i els personatges a *Drames rurals* (1902) i *Solitud* (1905), de Víctor Català”.

Onomàstica i diglòssia

Francesc Hernández Flor “El malnom en castellà a l’Horta de València com a marcatge expressiu i diferenciador”; Pau Tomé i Dessy & Joan Tort i Donada “Reflexions teòriques a propòsit d’una toponímia de creació recent: els noms de les vies d’escalada”; Miquel Adroher “Toponímia i premsa regional. *L’Indépendant catalan* dels Pirineus Orientals”; Christian Lagarde “Per al (re)trobatment d’una llengua i d’un entorn. *Le Dictionnaire des noms de famille en Pays d’Oc* d’Andrieu Lagarda”;

Ponència final a càrrec de Felip Martèl “Occitan/Occitania, istòria de mots”.

Homenatges: Renada Laura Portet, saviesa, intel·ligència i cor, a càrrec Irene Muñoz-Pairet; Recordatori de Jordi Costa, a càrrec de Claudi Balaguer

Sílvia J. Pínter i Soler. *Val més un bon nom que bona fortuna. Un compendi fraseogràfic antroponímic català*. L’Estralla 11, Societat d’Onomàstica, 2022.

També ha sortit publicat el treball guanyador del III Premi Ramon Amigó en coedició amb l’Institut d’Estudis Catalans:

Carme Miquel i Solé; Ramon Pere. *Onomàstica del terme municipal de Torredembarra*. Barcelona: Institut d’Estudis Catalans/SdO, 2022.

Informació i consultes

Durant l’any 2022 la SdO ha publicat una seixantena de notícies relacionades amb l’onomàstica. Ha atès una vintena de consultes de caire bibliogràfic o d’informació sobre antroponímia i toponímia.

Estadística de reunions de Junta Directiva

Resum estadístic de les reunions anuals celebrades per la Junta Directiva de la Societat d’Onomàstica entre 2013/2022. Les corresponents als tres darrers anys, 2020/2022, han estat realitzades amb caràcter telemàtic:

Any	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Reunions	8	3	4	7	5	6	6	3	5	4

Barcelona, gener de 2023